

Vajon milyen lesz a világ jövője?
Globális forгатókönyvek

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetencia

11. évfolyam

Programcsomag:
Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Szekszárdi Júlia

MODULLEÍRÁS

<i>Ajánlott korosztály</i>	16-17 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Megismertetni a tanulókat a világ jövőjére vonatkozó különféle európai foratókönyvekkel, összevetni az ezekben megjelenő elemeket a bennük lévő elképzeléseikkel és vágyaikkal – növelve ez által önismeretüket és értékválasztásaik tudatosságát.
A modul témái, tartalma	Témák: Identitás – szocializáció, család, közösség, hagyomány, hazafiság; kapcsolatok – együttműködés, szolidaritás, felelősség; demokrácia – társadalmi részvétel, véleménynyilvánítás; világkép – értékek, jövő; globalizáció – világproblémák; jelenismeret Tartalom: A jövőre vonatkozó kívánságaink, vágyaink. A világ jövőjének európai tudósok által elkészített hat lehetséges foratókönyve. Az egyes foratókönyvekben megjelenő értékvilágok. Személyes viszonyulásunk ezekhez az értékekhez. A saját vágyak összevetése a tudósok által megrajzolt jövőképekkel.
Megelőző tapasztalat	Tájékozódás a társadalom és a világ aktuális kérdéseiről
Ajánlott továbbhaladási irány	Elképzelések a saját életpályáról
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önszabályozás: felelősségvállalás, törődés, tekintet másokra, nyitottság, bizalom Énhatékonyság-érzés: egészséges önbizalom, belső kontroll A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémakezelés, kritikai gondolkodás, nyitottság, rugalmasság
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és társadalom Tantárgyakhoz: társadalomismeret Modulokhoz: Település létesítése a FÖLD2 bolygón (szka209_23); Pillantás a kristálygömbbe (szka209_38); Virtuális kapcsolatok, virtuális közösség
Támogató rendszer	Dr. Nováky Erzsébet: <i>Hazánk társadalmi-gazdasági jövőalternatívái</i> . In: Nováky E. (szerk.): <i>Magyarország holnap után</i> . Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem, Jövőkutatási Kutatóközpont. Budapest, 2001. 21-61. o., ill. http://vmek.oszk.hu/html/vgi/vkereses/ful.phtml?id=4012 (Magyar Elektronikus Könyvtár) Hankiss Elemér: <i>Nem minden út vezet Rómába</i> . http://www.gallup.hu/Oktatas/opinion/hankiss990531.htm

Bevezető gondolatok

A két tanórán olyan globális forgatókönyvekkel foglalkozunk, amelyet egy európai munkabizottság állított össze a közelmúltban. A feldolgozásukhoz Hankiss Elemér írását használjuk fel. Mint a szerző is jelzi, az általa ismertetett „szelíd európai forgatókönyvek” csak lehetőségek, víziók.

Minden kolléga számára más és más üzenetet hordoznak az olvasottak. Számítani kell rá, hogy a fiatalokat is más módon érinti meg a téma. Sőt, nagy az esély arra, hogy ahány diákcsoport, ahány diák, annyi fajta gondolat jelenik majd meg. Az elérhető cél az, hogy számba vegyünk a lehetséges változatokat, és közösen eltöprengjünk rajtuk.

Ebben az esetben visszas lenne elvárt válaszokat követelni a tanulóktól. Minél jobban szárnyal a fantázia, annál sikeresebb és hatékonyabb a foglalkozás.

A szárnyalás lehetősége azonban könnyen csábít kalandozásra. Ezért fontos, hogy mialatt teret adunk a gyerekek ötleteinek, ügyeljünk a határozott vonalvezetésre, az időkeretek betartására.

A téma két órában nem dolgozható fel. Ha a tanulókat erősen foglalkoztatja a kérdés, érdemes más alkalmakat keresni a folytatásra.

Módszertani ajánlás

A modul feldolgozásához két változatot ajánlunk.

Az A változatot olyan tanulócsoporthoz javasoljuk, akiknek jó színvonalú a szövegértése, szívesen foglalkoznak elméleti kérdésekkel, nyitottak a világra és érdeklik őket a jelen és a jövő dolgai.

A két óra ne közvetlenül egymás után következzen, legyen néhány nap közöttük. A tanulók ugyanis csoportos otthoni feladatot kapnak. Bemutatókat készítenek az egyes forgatókönyvekhez.

Az A változat esetében négy forgatókönyvet dolgoznak fel, a B változatnál mind a hatot.

Mindkét változat ráhangoló szakaszában készülnek olyan feljegyzések, amelyeket a foglalkozás későbbi részében használnak fel. Így lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók nyomon követhessék önmaguk véleményük változásait.

A frontális foglalkozásoknál tanácsos körbe ültetni a diákokat.

Mindkét változatban állandó munkacsoportokkal dolgozunk. A csoportalakítás véletlenszerűen történik. Az első esetben sorsolással, a másodikban ún. random módszerrel szerveződnek a csoportok. (A tanulók sorszámokat kapnak, és az azonos sorszámúak alkotnak egy csoportot.) A csoportok közös tevékenységük kezdetén válasszanak csoportvezetőt, aki a feladatok végzését az instrukcióknak megfelelően irányítja. Egyes esetekben jegyzőre és szószólóra is szükség van. Jó, ha erre a feladatra a tanulók önként vállalkoznak, illetve a csoport választja meg őket.

Az egyes forgatókönyvek feldolgozását mindkét esetben munkacsoportok végzik. A többiek az ő közvetítésükkel ismerik meg ezeket.

Az A változatban a csoportoknak három szakaszban van módjuk arra, hogy egyre árnyaltabban és mélyebben szembesüljenek a négy forgatókönyv valamelyikéből tükröződő világgéppel. Az első szakaszban megadott szavak és kifejezések elősegítik az első benyomások megfogalmazását, illetve az együtt készítendő plakáttal azok szemléltetését. A következő munkaszakaszban rövid szemelvények teszik lehetővé az árnyaltabb kép kialakítását. Egy-egy tanulónak csak egy szöveget kell elolvasnia. Az is előfordulhat, hogy két tanulóra jut egy szöveg. Nem kell mélyen elemezniük a szöveget. Csak annyit vegyenek ki az olvasottakból, amennyit megértenek, és be tudják építeni a közösen kialakított gondolatrendszerbe. A harmadik szakaszban a tanítási órán kívül végzendő feladat (a bemutatóra való felkészülés) segít kiteljesíteni a képet. A bemutatóhoz a korábbi információkból kiindulva gyűjthetők képek, zenék, esetleg filmrészletek. Power Point bemutató is elképzelhető. Az anyag megismerése után a tanulók kiválasztják a számukra legvonzóbb forgatókönyvet.

A B változatban mind a hat forgatókönyvet feldolgozzák. Itt is készül plakát a kapott információk és a hozzájuk kapcsolódó ötletek alapján. Ebben a változatban az egyes forgatókönyvek árnyaltabb leírása meghatározott szempontok alapján történik.

Mivel mindkét változatnál készülnek plakátok, s a B változatban ezen kívül még poszterek is kerülnek a falra, szükség van bőven szabad falfelületekre.

A foglalkozás gyakran igényel helyváltotatást, ezért fontos a megfelelő tér.

Osztályozásra ennél a modulnál nincs szükség. A kiemelkedően dolgozó csoportok és egyének viszont kapjanak dicséretet, indokolt esetben jelest a teljesítményükért.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

- P1 – Hankiss Elemér: Nem minden út vezet Rómába (Háttérolvasmány)
- P2 – A globális forgatókönyvek jellemzői (Minta a poszterhez)
- P3 – A globális forgatókönyvek jellemzői. A táblázat kitöltésének megoldó kulcsa
- P4 – Értékek listája (Minta a poszterhez)

Tanulói segédletek

- D1 – Készítsünk plakátot! Témakártyák. Minden kártyából 1 darabra van szükség. (A változat)
- D2 – Hat forgatókönyv a világ jövőjéről. Témakártyák. Minden kártyából 1 darabra van szükség. (B változat)
- D3 – A diadalmas piacok társadalma. Az 1. csoport szemelvényei. Minden szemelvényből egy példányra van szükség. (A változat)
- D4 – „Viragozzék száz virág”. A 2. csoport szemelvényei. Minden szemelvényből egy példányra van szükség. (A változat)
- D5 – A kölcsönös függőségek társadalma. A 3. csoport szemelvényei. Minden szemelvényből egy példányra van szükség. (A változat)

D6 – Alkotó társadalmak. A 4. csoport szemelvényei. Minden szemelvényből egy példányra van szükség. (A változat)

D7 – Az egyes jövőképek elemei. Szétvágható kártyák. Minden kártyából egy példányra van szükség. Az azonos témához tartozó 6-6 kártyát az óra megkezdése előtt bele kell tenni egy-egy borítékba. A borítékokra rá kell írni a lapon megadott megfelelő címet. (B változat)

D8 – A globális forgatókönyvek jellemzői. A nagy poszter kicsinyített változata. Összesen hat példányban kell kinyomtatni – de csak a B változat választása esetén.

D9 – Értékek listája. Egyéni feladatlap. Annyi példányra van szükség belőle, amennyi az osztály létszáma – de csak az A változat választása esetén.

D10 – Értékek a jövő forgatókönyveiben. Egyéni feladatlap. Annyi példányra van szükség belőle, amennyi az osztály létszáma – de csak az A változat választása esetén.